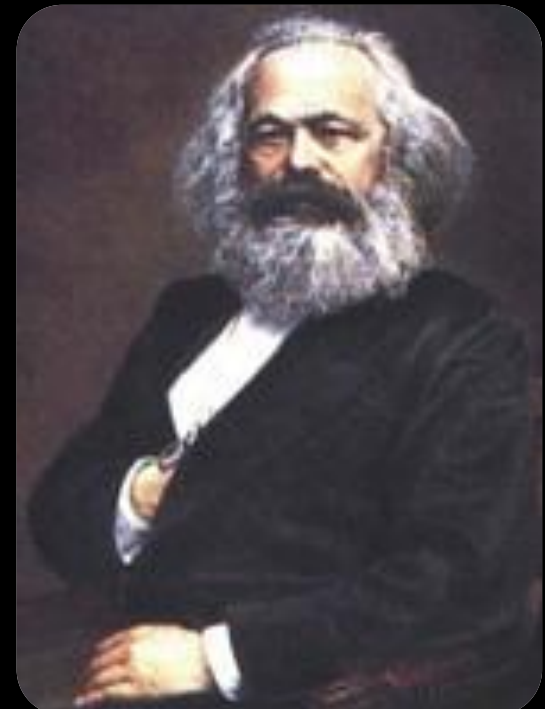

บทที่ 3

Marxist Criticism

วิชา วิเคราะห์วิจารณ์ภาพยนตร์

Karl Heinrich Marx

แนวคิดหลัก

“ความเข้าใจเกี่ยวกับ “แรงงาน”

โดยพื้นฐานแล้ว

มนุษย์มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงสิ่งรอบข้าง

ใช้แรงงาน

กำลังแรงงาน

พลังในการเปลี่ยนแปลง

แรงงานยังเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับความคิดและจินตนาการของมนุษย์ด้วย

1.ประวัติศาสตร์ของมนุษย์เป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้น แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน
เช่น ทาสกับนาย , โพร่กับผู้ดี , นายจ้างกับลูกจ้าง
โดยมีคนหนึ่งเป็นผู้ข่มเหง และอีกคนหนึ่งเป็นผู้ถูกข่มเหง

1.1 ชนชั้นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือ
เครื่องมือในการผลิต จะแสดงอำนาจเหนือ
ชนชั้นกรรมกรไร้สมบัติ

1.3 สามารถดำรงอยู่ได้เนื่องจากความ
ไม่เท่าเทียมกันในเรื่องทรัพยากรอำนาจ ชน
ชั้นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต มีเงินทุน
ทรัพย์สินและกฎหมายที่ถือหางฝ่ายตนอยู่
ในมือ ขณะที่บรรดากรรมกรมีแต่เพียงพลัง
แรงงานติดตัวเท่านั้น

1.2 อยู่บนความสัมพันธ์ที่มีลักษณะขูดรีดโดยที่
ชนชั้นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจะดูดซับเอามูลค่า
ค่าที่ชนชั้นกรรมกรผลิตได้ในรูปแบบของผลกำไร
มากกว่าที่จะตอบแทนในรูปของค่าจ้างที่เป็นธรรม

สถานะการแปลกแยกของ
“แรงงาน”

สภาวะการแปลกแยกของ “แรงงาน”

1. มนุษย์แปลกแยกจากตัวเอง (alienation from self) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระบบทุนนิยมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างไม่ใช่ในฐานะของมนุษย์แต่เป็นสินค้าอย่างหนึ่ง ที่สร้างความร่ำรวยแก่นายจ้าง ลูกจ้างไม่สามารถเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและระบบการศึกษาที่มีอยู่ในสังคมได้ ทั้ง ๆ ที่เป็นมนุษย์ แต่เขาก็แปลกแยกจากตัวเอง มองตัวเองอย่างไรเกียรติและไม่มีศักดิ์ศรีจนไม่สามารถเข้าใจว่าตัวเองนั่นคือมนุษย์เช่นเดียวกับมนุษย์ทั่วไป

2. มนุษย์แปลกแยกจากแรงงาน (alienation from labour) ลูกจ้างได้สร้างความร่ำรวยแก่นายจ้าง โดยได้รับค่าจ้างในระดับพอเพียงชีพเป็นสิ่งตอบแทน ยิ่งผลิตได้มากลูกจ้างยิ่งจนลง ยิ่งขายสินค้าได้ราคาดี ลูกจ้างยังเป็นสินค้าที่ราคาต่ำ แรงงานไม่ได้มีส่วนพัฒนาลูกจ้างแม้แต่น้อย สุขภาพกายและสุขภาพจิตของ พวกเขาวันจะแย่งลงทุกวัน จะรู้สึกปลอดภัยไปรุ่งเหมือน ได้อยู่บ้านก็เฉพาะเวลาว่างจากงาน แต่ที่โรงงานแล้วทำให้รู้สึกหดหู่ว่าเหวเหมือนคนไม่มีบ้าน การใช้แรงงานของลูกจ้างไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ แต่มาจากสภาพถูกบังคับ ลูกจ้างจะถ่วงงานหรือเลียงงานทันทีที่ได้โอกาส เพราะไม่มีความภาคภูมิใจในงานที่กำลังทำอยู่

3. มนุษย์แปลกแยกจากสิ่งผลิต (alienation from product) แรงงานที่ลูกจ้างทุ่มเทลงไปในการผลิตได้แปรสภาพเป็นสิ่งของ (objectification of labour) แต่สิ่งของหรือผลผลิตนั้น แทนที่จะตกเป็นของผู้ผลิต แต่เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ถูกผลิตไม่ได้เป็นเจ้าของ และต่อต้านผู้ผลิตเอง ยิ่งทุ่มเทแรงงานผลิตมากเท่าใด ยิ่งไม่มีโอกาสเป็นเจ้าของสิ่งผลิตแม้แต่น้อย และทำให้ลูกจ้างต้องตกไปอยู่ใต้อำนาจของสิ่งหนึ่งซึ่งออกงายมาจากแรงงานของเขา นั่นคือ มูลค่าส่วนเกิน (Surplus Value) ซึ่งเป็นค่าแรงงานที่ไม่ได้จ่ายแก่ลูกจ้าง (unpaid labour) ที่เรียกว่า “ทุน” มากขึ้นเท่านั้น

4. มนุษย์แปลกแยกจากเพื่อนมนุษย์ (alienation from fellow beings) ในระบบทุนนิยม สภาพการทำงานมีการแบ่งงานกันทำเป็นแผนก ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างจึงมีน้อย พวกเขาถูกโดดเดี่ยวจากกันและกัน โดยลักษณะของงานที่ส่งเสริมการเห็นแก่ตัว นายจ้างใช้วิธีการให้ลูกจ้างต้องแข่งขันกัน เพื่อผลของงานจะตกแก่นายจ้าง บรรยากาศการทำงานจึงเป็นไปอย่างขาดมิตรภาพระหว่างผู้ทำงานด้วยกัน นอกจากนั้น ลูกจ้างยังไม่สามารถมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคมทั้งหมด ไม่เหมือนในสังคมกรีกโบราณซึ่งไม่มีการแบ่งแยกคนจากกิจกรรมทางสังคม ในสมัยนั้นผู้คนต่างมีเสรีภาพและเป็นสมาชิกของสังคมอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน ด้วยการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมืองอย่างเสมอหน้าตรงกันข้ามกับสภาพสังคมในระบบทุนนิยม การเมืองไม่ใช่ กิจกรรมของคนทั้งหมด แต่เป็นของคนกลุ่มหนึ่งที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ฉะนั้น สังคม (ประชาชน) กับการเมืองจึงแปลกแยกจากกัน

2. โลกของนายทุนปัจจุบันเกิดชนชั้นใหม่ที่มีบทบาทในสังคมมาก
ได้แก่ พวกนายทุน เอาเปรียบชนชั้นแรงงานทุกวิถีทาง อำนาจของนายทุนคืออำนาจทาง
เศรษฐกิจและการเมืองโดยกษัตริย์และผู้ปกครองก็อยู่ภายใต้อิทธิพลนายทุนด้วย

3. พวกนายทุนทั้งหลายมักเรียกร้องเสรีภาพ เช่น การค้าขายอย่างเสรี
การแข่งขันเสรี แต่แท้จริงแล้วเป็นการเรียกร้องให้ตัวเองเอาเปรียบผู้อื่น

4. นายทุนเป็นพวกไร้ศีลธรรม มองเห็นความล้มพับนั้ของมนุษย์เป็นเพียงการ
สะสมเงินทอง ส่วนคุณค่าทางจิตใจ ความเมตตาปราณีหรือมนุษยธรรมแทบจะไม่มีอยู่
ในสำนึกของนายทุน

สภาวะการแปลกแยกของ “นายทุน”

สภาวะการแปลกแยกของ “นายทุน”

*นายทุนอยู่ในสภาพแปลกแยกเห็นห่างจากความเป็นมนุษย์ เนื่องจากดังที่กล่าวมาแล้วว่า แรงงานไม่สามารถจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเขาได้ อันเนื่องจากอยู่ในสภาวะไร้อำนาจการเป็นเจ้าของหรือมีอำนาจควบคุมสิ่งที่ตัวเองผลิตและปัจจัยการผลิตสำหรับใช้พัฒนาการผลิตอย่างต่อเนื่องได้

*นายทุนเป็นเจ้าของของผลผลิต ตัดสินใจการผลิต ความสัมพันธ์ ของนายทุนกับแรงงานคือการทำงานที่เขาอยู่ในตำแหน่งที่เอาไรต์เอาเปรียบ นั่นเอง กิจกรรมการผลิตที่เน้นแต่ผลิตเพื่อขาย ทำกำไร เพิกเฉยว่าอะไรที่จำเป็นจริงๆที่ต้องใช้หรือใครจะเป็นผู้ใช้สอย นายทุนถูกระงับโดยสภาพเงื่อนไขทางสังคมที่กำหนดว่าจะผลิตอะไร แลกเปลี่ยนอะไรเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

*การแข่งขันระหว่างนายทุน หรือความพึงพอใจในฐานะผู้บริโภค ก็ต้องหามาด้วยการซื้อขาย ให้รู้สึกว่าจะแตกต่างจากผู้อื่น การปฏิบัติต่อคนงานในลักษณะกดขี่ข่มเหงคนงาน ก็เป็นความแปลกแยกของนายทุนที่กระทำกับคนเยี่ยงวัตถุปัจจัยในการผลิต ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นไปอย่างไม่ลงรอยกัน

*ความโลภ ความโหดร้ายและความเป็นคนเจ้าเล่ห์เพทุบาย เป็นแรงจูงใจของการกระทำของทุนมากที่สุด ซึ่งมาจากการต้องแข่งขัน บริหารจัดการกับลูกค้าและลูกจ้าง ความโลภอยากได้เงินของนายทุนมีไว้เพื่อซื้อได้ทุกอย่าง และสะสมให้มากขึ้น ความโหดร้าย การคุกคามของทุนเกิดขึ้นเมื่อลูกจ้างแข็งขึ้น ต่อต้าน ต่อรองขอแบ่งปันผลกำไร (ซึ่งเป็นการลดทอนระบบกรรมสิทธิ์เอกชน) ความเจ้าเล่ห์ ดีแต่ปากเป็นเหมือนหน้ากากที่นายทุนสวมใส่เพื่อเก็บซ่อนแรงจูงใจและชั้นเชิงของตัวเอง

*มาร์กซ์มีเจตนาให้คำนี้ถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์มากขึ้น ไม่ใช่เพิลิตเพลินไปกับสินค้า รสนิยม การบริโภคจนไปทำลายศักดิ์ศรีของคนทำงาน ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของคนงาน ปลอ่ยให้คนงานอยู่ในสภาพที่ดิ้นรนอยู่ไปวันๆ ขาดแรงจูงใจ ขาดพลังการคิดการใฝ่ฝันแสวงหาโลกใหม่ที่ดีกว่า และการนำทฤษฎีความแปลกแยกมาใช้นั้นมีประโยชน์

5. ชนชั้นกรรมาชีพจะชนะนายทุนในที่สุด

ตอนแรกสังคมอาจมีหลายชนชั้น แต่สุดท้ายจะเหลือเพียง นายทุน และ กรรมาชีพ ซึ่งถูกนายทุนข่มเหงตลอดเวลา จนต้องรวมตัวเป็นสหภาพกรรมกร และกลายมาเป็นพรรคการเมือง จนมีอำนาจเอาชนะนายทุนได้

5.1 การควบคุมที่ชนชั้นหนึ่งๆ โดยเฉพาะชนชั้นที่ถูกเอาเปรียบหรือถูกปกครอง กระทำการบิดบังมิให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางการผลิตที่เป็นจริงระหว่างชนชั้น โดยแสดงว่าสิ่งที่แรงงานหรือกรรมกรผลิตนั้นเป็นเพียงแต่การผลิตสินค้าหรืออาหารเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นกับการผลิตความคิดหรือความเชื่อด້วยเช่นกัน

5.2 ความขัดแย้งผลด้านประโยชน์ที่พร้อมจะปะทุเป็นความขัดแย้งที่เป็นปฏิปักษ์กันที่สุดในชนชั้นกรรมกรจะตระหนักถึงลักษณะที่แท้จริงของสถานะที่ถูกขูดรีดของพวกตน และลุกฮือขึ้นมาโค่นล้มระบอบที่กดขี่และกักขังพวกตนเอาไว้ ในการลุกฮือขึ้นมาปฏิวัตินี้ ชนชั้นกรรมกรจะสถาปนาสังคมคอมมิวนิสต์ ที่คนในสังคมมีความเท่าเทียมกันขึ้นมาแทนที่สังคมระบอบฟิ

5.3 ยกตัวอย่างเช่น ภาวะหลงใหลของทุนและความแปลกแยกเป็นต้นจิตสำนึกทางชนชั้น หมายถึงความคิดที่กรรมกรหรือเหล่าแรงงานตระหนักในพลังทางการผลิตและความสัมพันธ์ทางการผลิตที่เป็นจริง จากการเข้าร่วมการพูดคุย และการวิเคราะห์ ฯลฯ และรู้ว่าตนเองถูกฝ่ายนายทุนเอารัดเอาเปรียบอยู่ตลอดเวลา สุดท้ายก็เข้าร่วมกัน เกิดเป็นความสามัคคี และได้โค่นล้มสังคมทุนนิยมไปโดยการปฏิวัติ

6. ไม่มีทรัพย์สินส่วนตัว ลักษณะที่สำคัญที่สุดของระบอบคอมมิวนิสต์คือ การล้มล้างทรัพย์สินส่วนตัว เพราะสิ่งนี้คือ สัญลักษณ์แห่งความเห็นแก่ตัวของนายทุน

6.1 สังคมคอมมิวนิสต์ (communism) เป็นวิวัฒนาการทางสังคมสูงสุดของมนุษย์ ที่สังคมสามารถกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกัน เป็นสังคมที่ไม่มีชนชั้น มนุษย์ทุกคนสามารถใช้ชีวิตตามใจปรารถนาโดยมีมีเพียงความรับผิดชอบต่อตนเอง และชุมชนโดยรวม

6.2 มาร์กซ์ได้วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ โดยถือเอาเศรษฐกิจเป็นตัวนำ ทั้งนี้ เพราะมาร์กซ์มองการเมืองว่าเป็นการต่อสู้ของชนชั้น (social class) อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขัดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

6.3 ทรศนะของมาร์กซ์นั้น การต่อสู้ระหว่างชนชั้น ได้แก่ ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองเท่านั้น สำหรับในสังคมนายทุน (capitalist) นั้น มาร์กซ์กล่าวว่า มีคนอยู่ 2ชนชั้น ได้แก่ นายทุน หรือกระฎุมพี (capitalists or bourgeoisie) กับผู้ใช้แรงงาน หรือชนชั้นกรรมาชีพ (proletariat) ซึ่งมาร์กซ์มีความเห็นว่าต้องล้มล้างระบบนายทุน และเมื่อปราศจากนายทุนแล้ว สังคมคอมมิวนิสต์ ตามที่มาร์กซ์คิดก็จะเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นสังคมที่ไม่มี การแบ่งชนชั้น และการขัดแย้งอีกต่อไป เพราะชนชั้นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจจะสูญหายไป ทรัพย์สินจะตกเป็นของส่วนกลาง และแต่ละคนจะได้รับผลประโยชน์จากการ

Pyramid Capitalist

สะท้อนการวิพากษ์ทุนนิยมของมาร์กซ์

โดยแสดงให้เห็นว่า ชนชั้นปกครองมีจำนวนน้อยกว่าคนที่ขูดรีดชนชั้นลงมาซึ่งมีจำนวนมากกว่า

โครงสร้างชั้นบนกับอำนาจทางการเมือง

- ในสังคมชนชั้น ไม่ว่าจะป็นองค์กร สิ่งสรรค์สร้างทางการเมืองและวัฒนธรรม โดยปกติแล้ว จะถูกควบคุมโดยชนชั้นปกครองในนั้นมีอำนาจทางการเมืองรวมอยู่ด้วย (โดยเฉพาะส่วนที่สำคัญนั้น ชนชั้นปกครองจะต้องควบคุมเอง) เช่น สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ดนตรี งานศิลปะ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ รูปการจิตสำนึกของชนชั้นปกครองจึงสามารถเผยแพร่ออกไปอย่างทรงพลังและกว้างขวาง เป็นหลักประกันให้ความคิดของพวกเขากลายเป็นความคิดที่ครอบงำและปกครองสังคมได้ กล่าวอย่างง่ายก็คือชนชั้นใดปกครองก็สามารถเผยแพร่ความคิดทางชนชั้นของตนเองด้วย

-ในสังคมชนชั้น บทบาทของโครงสร้างชั้นบนที่มีต่อรากฐานเศรษฐกิจ ก็คือ ชนชั้นปกครองจะใช้โครงสร้างชั้นบน (อำนาจทางการเมืองและทางความคิดของตน) มาสร้างความมั่นคงและพัฒนาฐานะการปกครองของตนในทางเศรษฐกิจ กล่าวอย่างเป็นรูปธรรมก็คือ ชนชั้นปกครองอาศัยอำนาจรัฐของประเทศที่อยู่ในมือ มาปราบปรามการต่อต้านของชนชั้นถูกปกครอง อาศัยองค์กรการศึกษาและวัฒนธรรม โฆษณาความคิดและทัศนคติของตน เพื่อต่อสู้ทางความคิดและทัศนคติของชนชั้นอื่น เพื่อประกันการปกครองทางความคิดของตน

การได้มาซึ่งสถานะการปกครองทางการเมืองและทางความคิด เป็นหลักประกันในการก่อตั้ง การสร้างความมั่นคงและการพัฒนาฐานะการปกครองทางเศรษฐกิจ

-ในทางกลับกัน ถ้าหากชนชั้นปกครองไม่สามารถใช้พลังแห่งอำนาจรัฐของประเทศ และผลประโยชน์ขององค์กรการศึกษาและวัฒนธรรม มาสร้างการปกครองทางการเมืองและความคิดของตนขึ้นอย่างมั่นคงแล้ว พวกเขา ก็ไม่สามารถที่จะเอาชนะการต่อต้านของชนชั้นที่ถูกปกครองได้ สถานะการปกครองทางเศรษฐกิจของพวกเขาก็จะสั่นคลอน รากฐานเศรษฐกิจที่พวกเขาพึ่งพาอาศัยอยู่ก็จะพังทลายไปอย่างรวดเร็ว

ชนชั้นกลาง

• องค์ประกอบสำคัญของชนชั้นกลางก็คือ กลุ่มพ่อค้า, นักธุรกิจ, เจ้าของกิจการขนาดเล็กและขนาดกลาง, ข้าราชการระดับกลางขึ้นไป พนักงานลูกจ้างทั้งของรัฐและเอกชนระดับกลางขึ้นไป

ผู้ประกอบอาชีพอิสระต่าง ๆ เช่น ทนายความ สถาปนิก แพทย์ ศิลปิน นักเขียน นักคิด ปัญญาชนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เยาวชน นิสิต นักศึกษา ลูกหลานของชนชั้นกลาง รวมทั้งเกษตรกร

ที่ชนชั้นกลางมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าชนชั้นนายทุนชาติอย่างเห็นได้ชัด แต่เมื่อเทียบกับชนชั้นผู้ใช้แรงงานและเกษตรกรส่วนใหญ่แล้ว ก็มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าอย่างเห็นได้ชัดเช่นเดียวกัน และแม้ว่าบางส่วนของชนชั้นกลางจะเป็นผู้ครอบครองปัจจัยการผลิต เช่น โรงงานขนาดกลาง-ขนาดเล็ก แต่รายได้ก็อาจไม่แตกต่างกับพนักงานระดับกลางของบริษัทกลุ่มทุนข้ามชาติ หรืออาจน้อยกว่ารายได้พนักงานระดับสูงของบริษัทในกลุ่มทุนผูกขาดด้วยซ้ำ

กลุ่มคนเกือบทั้งหมดในชนชั้นกลางนี้จะได้รับการศึกษาระดับสูง (ระดับปริญญาตรีขึ้นไป) มีความเชื่อมั่นตนเองสูง ไม่ค่อยจะยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ มีโอกาสรับรู้ข้อมูลและข่าวสารจำนวนมาก และมักจะเชื่อมั่นในข้อมูลและข่าวสารที่ตนได้รับ จึงมักจะโต้เถียงขัดแย้งกันอยู่เสมอ เนื่องจากได้รับรู้ข้อมูลและข่าวสารที่ไม่ตรงกัน คนละด้าน หรือไม่ครบถ้วน ประกอบกับใช้หลักการในการวิเคราะห์ข้อมูลและข่าวสารที่ได้รับมาไม่เหมือนกัน หรือมีจุดยืนและทัศนคติต่อข้อมูลและข่าวสารที่แตกต่างกัน

-และในหลายกรณีก็มักจะมองปัญหาแบบไม่ชาวก็
ต้องคำ จึงเกิดความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันได้ง่ายและบ่อยครั้ง
ข้อยุติของการแก้ไขความขัดแย้งเหล่านี้ก็มักจะไปลงเอย
ด้วยการลงมติ โดยยึดเสียงส่วนใหญ่ว่าเป็นอย่างไรก็ต้อง
ยอมรับกันตามนั้น จึงกลายเป็นที่มาของความคิดแบบ
"ด้านเดียว" มิได้คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เช่นความ
ถูกต้อง จริยธรรม ผลกระทบต่อผู้อื่น ผลกระทบต่อคน
ยากจน ต่อสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

-ชนชั้นกลางในสังคมไทยมีความหลากหลายและ
กระจัดกระจายมาก จึงไม่สามารถสังเคราะห์ชุดความคิด
หลักที่เป็นของชนชั้นกลางขึ้นมาซึ่งนำสังคมได้ ทำให้ต้อง
ยอมรับแนวความคิดทางการเมืองที่หลากหลาย หรือ พวกส
ลิม นั่นเอง ด้านหนึ่งเพราะต้องพึ่งพากลุ่มทุนต่าง ๆ ที่มี
ผลประโยชน์แตกต่างกันไป บ้างก็ต้องพึ่งพากลุ่มอิทธิพลต่าง
ๆ รวมทั้งระบบกลไกข้าราชการ ฯลฯ

ดังนั้นยามใดชนชั้นปกครองสามัคคีกันได้ ชนชั้นกลางก็จะโน้มเอียงไปขานรับแนวคิดเหล่านั้น จนเกิดแนวโน้ม "ด้านเดียว" มองไม่เห็น (หรือมองข้าม) ข้อเสียด้านอื่น ๆ ไป

แต่เมื่อใดที่ชนชั้นปกครองขัดแย้งแก่งแย่งผลประโยชน์กัน ชนชั้นกลางก็จะแตกแยก แบ่งกลุ่มไปตามแหล่งข้อมูลที่ได้มา หรือที่ยอมรับ-ให้ความเชื่อถือ หรือตามกลุ่มผลประโยชน์ที่ตนมีส่วนร่วม

Marxist Criticism กับภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้อง

